

בס"ד ש"פ בהעלותך, י"ט סיון, התשכ"ח

(הנחה בלתי מוגה)

בהעלותך את הנרות אל מול פני המנורה יאירו שבעת הנרות¹. ומבואר בלקו"ת² שענין המנורה שעלי נאמר³ ראיתי והנה מנורת זהב כולה, קאי על כנסת ישראל, מקור נש"י, כי הנשמה קרוי נר, כמ"ש נר ה' נשמת אדם, וכללות נש"י נקרא מנורה, ויש בה ז' נרות, שהם ז' מדרגות בעבודת ה' [והיינו ז' המדות שבנפש, שמשתלשלים מז' הספירות למעלה], יש עובד מאהבה משוך כמים [מדת החסד], ויש מאהבה כרשפי אש [מדת הגבורה], ויש ע"י התורה קו הממוצע [מדת התפארת], ויש ע"י נצחון לנצח ולהתגבר בעבודת ה' בסור מרע ועשה טוב, ויש ע"י הודי' [היינו, שגם כאשר אינו מבין בשכלו, מ"מ, עובד עבודתו באופן של הודי', שמודה על האמת כו⁵], וכן יש עבודה ע"י התנשאות, כמארז"ל במשנה ס"פ י"ד דשבת כל ישראל בני מלכים הם, וכמ"ש ויגבה לבו בדרכי ה', ויש ע"י שפלות כו'. וממשיך לבאר (בסעיף ב'), שאהרן הוא המדליק את הנרות הללו, לפי שהוא משבעה רועים הממשיכים חיות ואלקות לכללות נש"י, והוא ממשיך להעלות אהבה עזה לה', ולהגדיל מדורת אש האהבה כרשפי אש כו'. וממשיך לבאר ההפרש ויתרון מעלת בחינת אהרן על מעלת ומדרגת אברהם אבינו ע"ה שנקרא אברהם אוהבי (והו"ע אהבה כמים, כמ"ש זכור אב נמשך אחריו כמים⁸), שהאהבה דאברהם אבינו נקראת אהבת עולם, אבל האהבה דאהרן היא אהבה רבה כו', כמבואר שם בארוכה.

(ב) והנה בענין ז' הנרות שהם ז' המדרגות בעבודת ה', כנגד ז' המדות, מפרט אופני העבודה שמצד המדות חסד גבורה תפארת נצח והוד, ומסיים, וכן יש עבודה ע"י התנשאות כו' ויש ע"י שפלות כו', ואינו מבאר אופן העבודה שמצד מדת היסוד⁹ [ואין לומר שהתנשאות ושפלות

(6) דברי הימים ב יז, ו.

(7) פיוט גשם.

(8) ראה גם סד"ה וידבר גו' בהעלותך.

תרמ"ד (סה"מ תרמ"ד ע' רמג).

(9) וכאן המקום להעיר שבלימוד הלכות

יש לדייק גם בענינים כגון דא, ולא באופן

(1) ר"פ בהעלותך.

(2) ר"פ בהעלותך (כט, ג). וראה שם לג,

ב.

(3) זכרי' ד, ב — הפטרת פ' בהעלותך.

(4) משלי כ, כז.

(5) ראה סידור עם דא"ח שג, ג. ובכ"מ.

הם יסוד ומלכות, כי, לא מצינו שיסוד הו"ע ההתנשאות, ואדרבה, התנשאות הו"ע המלכות (וכמובן גם מזה שמביא על זה מארז"ל כל ישראל בני מלכים הם). וכמו"כ אין לומר לאידך גיסא, שיסוד הו"ע השפלות, כי, נוסף לכך שאין זה לפי סדר הספירות, הרי ענין השפלות שייך לספירת המלכות, כידוע בענין ארעא אתבטלת¹⁰, ולא לספירת היסוד¹¹]. אבל נתבאר ענין זה באור התורה להצ"צ, כדלקמן.

ובהקדים שמאמר הנ"ל נמצא גם בספר מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב¹², וכן באוה"ת להצ"צ¹³ (נוסף על העתקת המאמר שבלקו"ת בתוספת הגהות וביאורים¹⁴), בהוספות ושינויים כו', לא רק שינוי הלשון, אלא גם שינוי הסדר, ועד לשינוי גם בתוכן הענינים, אע"פ שכל המאמרים הנ"ל הם מאדמו"ר הזקן, הן בלקו"ת שהוא כנראה הלשון של אדה"ז ממש (מלבד הגהות הצ"צ שהם באתון זעירין), והן בהביכל דתקס"ב שהוא בכת"ק אדמו"ר האמצעי. ויש לומר בב' אופנים¹⁵, הא', שמאמר זה אמרו אדמו"ר הזקן כמה פעמים, ובכל פעם הוסיף ביאורים וחיידושים כו', שהרי אין ביהמ"ד בלא חיידוש¹⁶. והב', שמאמר זה נאמרו עליו כמה ביאורים, באופנים שונים (כפי שמצינו עד"ז גם בנגלה דתורה). ומזה מובן, שכאשר ישנו קושי במאמר אחד, אפשר לברר הענין ע"י העיון במאמר השני.

והנה בהמאמר שבאוה"ת¹⁷ מבאר שז' הנרות הם ז' המדות שבפסוק¹⁸ לך הוי' הגדולה וגו', ומבאר, שמ"ש כי כל בשמים ובארץ, בחי היסוד, הו"ע ההתקשרות¹⁹ כו', שאינו מדה בפני עצמה, כי אם הוא כללות לכל הה' מדות הנ"ל, שכל המדות צ"ל בבחי' קשר דוקא, כמו האהבה שיהי' מקושר באמת לאמיתו במדת האהבה, וכן מדת היראה יהי' בבחי' התקשרות תמיד. ועפ"ז אפשר לבאר הטעם שלא הזכיר אדה"ז בלקו"ת מדת היסוד, לפי שאינה מדה בפני עצמה, כי אם ענין כללי שצריך להיות בכל המדות. אמנם, כד דייקת שפיר, אי אפשר לומר כן, שהרי עפ"ז היו

(15) ראה גם "פתח דבר" למאמרי אדה"ז תקס"ב ח"ב הערה 4 (ממענה כ"ק אדמו"ר שליט"א).

(16) ע"פ לשון חז"ל — חגיגה ג, א.
 (17) ע' של. וראה ג"כ ע' שלד ואילך. ע'
 שמא. סה"מ עטר"ת ס"ע תעז ואילך.
 (18) דברי הימים"א כט, יא.
 (19) ראה גם מאמרי אדה"ז תקס"ב ח"א ע' רטז.

שלומדמים כללות הענין, ללא שימת לב לפרטי הענינים, או שמצד לימוד עומק ההשכלה לא שמים לב לענינים פשוטים.

(10) זח"ב קעו, ב.
 (11) ראה גם ד"ה בהעלותך תשמ"ח.
 (12) ח"א ס"ע רטו ואילך.
 (13) בהעלותך ע' שכז ואילך.
 (14) שם ע' שלו ואילך.

צריכים להיות במנורה רק ו' נרות, וכיון שישנם ז' נרות, עכצ"ל שנוסף על השייכות דמדת היסוד (התקשרות) לכל המדות, ישנו גם ענין היסוד כפי שהוא מדה בפני עצמה²⁰, נר בפני עצמו. ובפרט ע"פ הדעה²¹ שר המערבי (שהי' דולק לא רק מערב עד בוקר, אלא במשך כל המעת-לעת, וממנו הי' מדליק כו'²²) הוא נר הששי (ממערב למזרח), שהוא כנגד מדת היסוד²³. ולכן, קרוב לודאי לומר שבהעתקת הכתי"ק של המאמר בלקו"ת נשמטה שורה ע"י טעות המעתיק, ובאופן כזה נעתק גם ע"י המעתיקים שלאח"ז [וע"ד שמצינו באגה"ק שבתניא שיש ענינים שנשמטו ע"י הצענזור²⁴, ועי"ז נשמט גם בהדפוסים שלאח"ז]. ולאחר היגיעה והחיפוש בהכת"י, ימצאו השמטה זו, כפי שכבר מצאו כו"כ ענינים שנשמטו בתו"א ולקו"ת.

ג) אך צריך להבין כללות ענין ז' נרות המנורה שמורה על ההתחלקות דכללות נש"י לז' סוגים שהם ז' מדריגות בעבודת ה'. דהנה, פרשת המנורה נסמכה לפרשת הנשיאים²⁵, שבה מסופר בארוכה אודות הקרבנות די"ב נשיאי ישראל, שכל נשיא הקריב עבור שבטו, דלכאורה אינו מובין²⁶ הטעם שמפורש בתורה פרטי הקרבנות של כל נשיא, עם היות שכולם הקריבו אותם קרבנות, וא"כ, הי' הכתוב יכול לפרט את הקרבנות של הנשיא הראשון, ואח"כ לומר כן עשה כו' וכן עשה כו', ולמה צריך לכפול י"ב פעמים כל פרטי הקרבנות שהיו שוים. אך הענין הוא, שמצינו במדרשי חז"ל²⁷ שאמרו על קרבנו של כל נשיא ענין וכוונה בפני עצמה, היינו, שפעולת הקרבן, ההמשכה וההעלאה כו', היתה אצל כל נשיא לפי אופן העבודה של שבטו, ולכן נתפרשו פרטי הקרבנות של י"ב הנשיאים, ולא נאמר כן עשה כו', מצד ההתחלקות באופני העבודה די"ב השבטים. ועפ"ז צריך להבין החילוק שבין קרבנות הנשיאים להדלקת הנרות, שבקרבנות הנשיאים החלוקה היא ליי"ב אופני עבודה, ואילו בהדלקת הנרות החלוקה היא לז' אופני עבודה.

(24) ראה "מבוא" לספר תורת חב"ד — ביבליוגרפיה על ספר התניא ע' 25 ואילך.

(25) פרש"י ריש פרשתנו.

(26) ראה גם לקו"ת ברכה צח, ג. אוה"ת נשא ע' רנד. ובכ"מ.

(27) במדב"ר פי"ג, יד ואילך. פי"ד, א"א.

(20) ראה גם רשימת המנורה (קה"ת, תשנ"ח) ע' קכ"ד.

(21) פיה"מ להרמב"ם תמיד ספ"ג. רפ"ו. וראה בארוכה רשימת המנורה ע' י ואילך.

(22) שבת כב, ב. מנחות פו, ב.

(23) ראה גם מאמרי אדמו"ר האמצעי חנוכה ע' שכו. אוה"ת שם ע' שמז.

(ד) **והענין** בזה, כמבואר בלקו"ת²⁸ שכה"ג מצינו גבי קרי"ס, שנקרע הים לי"ב גזרים, לכל שבט מסילה בפ"ע²⁹, ולעתיד גבי והניף ידו על הנהר כו' כתיב³⁰ והכהו לשבעה נחלים. ובהקדים, שאף שבגאולה העתידה נאמר³¹ כימי צאתך מארץ מצרים אראנו נפלאות, והיינו לפי שהנתינת כח לגאולה העתידה היא מיצי"מ, מ"מ, מבואר בזהר³² שהגילויים דלעתיד יהיו באופן של נפלאות לגבי יצי"מ, וכך הוא גם ע"פ נגלה דתורה, כדמוכח ממארז"ל³³ שגם לעתיד לבוא יהיו מזכירים יצי"מ, היינו, שיצי"מ יהי' באופן של טפל בלבד לגבי הגאולה העתידה. וא' העילויים דגאולה העתידה לגבי יצי"מ הוא בהחילוק שבין קרי"ס לי"ב גזרים ובקיעת הנהר לעת"ל לשבעה נחלים. וממשיך בלקו"ת, שמבואר במ"א (בדרושי שביעי של פסח³⁴ (שקשור עם הגאולה העתידה)) שקרי"ס הוא בבחי' המלכות, והיינו להיות עליית והתחברות י"ב שבטים שבכריאה בשרשן באצילות ביי"ב גבולי אלכסון דז"א, ולכן נקרע לי"ב גזרים. אמנם, והניף ידו על הנהר היינו בחי' בינה (כידוע בענין ונהר יוצא מעדן להשקות את הגן³⁵, שעדן הוא בחי' חכמה, ונהר הוא בחי' בינה³⁶), שהבינה מעלמת על אור החכמה, וצ"ל גילוי אור החכמה שאור א"ס מלוּבש בחכמה, ולפי שגילוי זה שבחכמה נמשך מבחי' ז' תחתונות דעתיק, לכן נאמר והכהו לשבעה נחלים. והענין בזה, דהנה, כללות העולמות נחלקים לג' עולמות כלליים, עולמות בי"ע, עולם האצילות, ועולמות הא"ס שלמעלה מאצילות. ובפרטיות יותר, הנה כיון שעולם האצילות הוא ממוצע בין עולמות בי"ע לעולמות הא"ס שלמעלה מאצילות, ישנם ב' דרגות אלו בעולם האצילות גופא, שהם ב' המדריגות דמלכות ובינה, שמלכות היא סופא דכל דרגין, ובינה היא עלמא דחירותא³⁷ (ועז"נ בזהר³⁸ לקשרא שביעאה בשביעאה, דהיינו ממלכות עד בינה). וזהו החילוק שבין קרי"ס לבקיעת הנהר לעת"ל, שבקרי"ס הבקיעה היא בבחי' מלכות, כדי שתהי' העלי' מבי"ע לאצילות, ועלי' זו קשורה עם מספר י"ב, שזהו"ע עליית י"ב שבטים שבכריאה לשרשן באצילות, כמ"ש³⁹ ששם עלו שבטים גו', ובקיעת

(35) בראשית ב, י.

(36) לקו"ת שה"ש לט, ב.

(37) ראה זח"ב קפג, א. לקו"ת דרושים

לר"ה נו, ג. ס, ב.

(38) ח"ב רס, סע"ב. וראה לקו"ת פרשתנו

לא, ב. דרושים ליו"כ עא, ב. המשך תער"ב

ח"ב ע' א'פ"ט ואילך.

(39) תהלים קכב, ד.

(28) פרשתנו לא, ב.

(29) פרש"י תהלים קלו, יג.

(30) ישעי' יא, טו.

(31) מיכה ז, טו.

(32) ח"א רסא, ב. וראה אוה"ת נ"ך ח"א

ע' תפז.

(33) משנה וגמרא ברכות יב, ב.

(34) ראה לקו"ת צו יז, א ואילך.

הנהר לעת"ל היא בבחי' בינה, היינו, להמשיך בחי' החכמה, כדי שתהי' העלי' מאצילות לעולמות הא"ס שלמעלה מאצילות, ועלי' זו קשורה עם מספר ז', ז' תחתונות דעתיק, שעל ידם נמשך הגילוי שבחכמה. ומסיים בלקו"ת, שכעין זה הוא ג"כ ההפרש בין קרבנות הנשיאים, שהוא בחי' ששם עלו שבטים מבריאה לאצילות, ולכן הי' לכל שבט העלאה בפני עצמו שמקבל משרשו שבאצילות. אבל העלאת נרות המנורה, שעיקר ההעלאה ע"י אור החכמה, שמשם הוא בחי' השמן, לכן נמשך בבחי' ז' נרות דייקא, מעין בחי' והכהו לשבעה נחלים דייקא.

(ה) **וביאור** הענין בעבודת האדם, דהנה, ים ונהר הם דיבור ומחשבה, ים הו"ע הדיבור, ונהר הו"ע המחשבה⁴⁰. והחילוק ביניהם, שדיבור הו"ע הגילוי לפי שנפרד ממקורו, וזהו שהדיבור נקרא מעשה זוטא⁴¹, שממנו נמשך אח"כ למעשה ממש. ואילו מחשבה הו"ע ההעלם בעצמו. וזהו החילוק שבין קרי"ס לבקיעת הנהר בעבודת האדם, שע"י ביטול הרע והבירור כו' בענינים הגלויים (דיבור), נעשה הענין דקרי"ס, ואילו הענין דבקיעת הנהר לעת"ל נעשה ע"י העבודה בענינים הנעלמים (מחשבה). ועד"ז הוא גם החילוק בין קרבנות (וקטורת) הנשיאים (שבענין זה נחלקת עבודת בני"ב אופני עבודה, ע"ד קרי"ס ל"ב גזרים) להדלקת הנרות (שבענין זה נחלקת עבודת בני"ב לז' אופני עבודה, ע"ד בקיעת הנהר לז' נחלים), דהנה, ענין הקרבנות שהיו מקריבים ע"ג המזבח קאי על כללות עבודת הבירורים בדברים גשמיים, והיינו לפי שהקרבנות הם גשמיים יותר מנרות המנורה שענינם הוא אור, והחילוק ביניהם הוא ע"ד החילוק שבין כלי לאור, שזהו כללות החילוק שבין תהו לתיקון⁴², שבתהו היו אורות מרובים וכלים מועטים, ובאופן שהכלים בטלים אל האורות (ולכן נקרא תהו, ע"ש האור⁴³), ובתיקון הכלים מרובים והאורות מועטים, ודוגמתו הוא כללות החילוק בין אור לכלי בקדושה גופא. ונמצא שקרבנות הו"ע הכלי, ואילו נרות המנורה הו"ע האור. ובפרט ע"פ המבואר בלקו"ת שנרות המנורה הו"ע אור החכמה [וזהו גם ענין השמן, כמ"ש⁴⁴ כשמן הטוב על הראש יורד על הזקן גו' שיוורד על פי מדותיו, שמן הו"ע החכמה, שרק יורד על פי מדותיו, אבל השמן עצמו הוא למעלה מהם,

(40) ראה עץ חיים שער י (שער התיקון)

(40) לקו"ת צו שם. ובכ"מ.

פ"ה. תו"ח בראשית ט, א. יב, סע"ג ואילך.

(41) סנהדרין סה, א.

ובכ"מ.

(42) ראה סה"מ תער"ב-תער"ו ע' קיד.

(44) תהלים קלג, ב.

בבחי' החכמה], ועד לבחי' חכמה סתימאה⁴⁵, והרי ידוע⁴⁶ שספירת החכמה היא אור בלי כלי. וזהו גם מ"ש הרמב"ן⁴⁷ בביאור דברי המדרש⁴⁸ במעלת הדלקת הנרות על קרבנות הנשיאים, שהקרבנות כל זמן שביהמ"ק קיים הם נוהגין, אבל הנרות לעולם אל מול פני המנורה, אינן בטלין לעולם, דקאי על נרות של חנוכת חשמונאי שהיא נוהגת אף לאחר החורבן בגלותנו, והיינו, לפי שנרות הו"ע האור, ומעלת האור היא שאין בו שינויים, כידוע משל הפרדס⁴⁹ ממים הנתונים בכלי ואור שעובר דרך החלון, שאע"פ שהאור נראה כגוון הזכוכית, מ"מ, אין הגוון נקנה בו באמיתיות.

ו) **אמנם** אף שגדלה מעלת הדלקת הנרות לגבי הקרבנות, הנה ע"פ הידוע שכל הגילויים דלעתיד תלויים במעשינו ועבודתנו כל זמן משך הגלות⁵⁰, מובן, שכדי לפעול את הענין דבקיעת הנהר לשבעה נחלים, צריכה להיות העבודה בזמן הגלות בענין הדלקת הנרות, מ"מ, כדי שיוכל להיות הענין דהדלקת המנורה, צ"ל תחילה ענין הקרבנות, וכמו שתחילה הקריבו הנשיאים את הקרבנות, ואח"כ היתה הדלקת המנורה ע"י אהרן. וענינו בעבודה, שתחילה צ"ל עבודת התפלה, שזהו"ע הקרבנות⁵¹, ואח"כ באה העבודה דלימוד התורה⁵², שזהו"ע הדלקת המנורה, תורה אור⁵³. ועי"ז נעשה כללות הענין דגילוי השכינה, כמ"ש⁵⁴ ושכנתי בתוכם, בתוך כל אחד ואחד⁵⁵, שזהו ענין המנורה שעדות היא לכל באי עולם שהשכינה שורה בישראל²¹, ועד שנעשה גילוי השכינה בכל העולם, כמ"ש⁵⁶ ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר יחדיו גו', בגאולה העתידה, ע"י משיח צדקנו, בקרוב ממש.

(45) המשך תער"ב ח"ב ע' תתצא.	(53) משלי ו, כג.
(46) ראה סה"מ תרע"ח ע' שסו.	(54) תרומה כה, ח.
(47) פרשתנו ח, ב.	(55) ראה ראשית חכמה שער האהבה פ"ו
(48) תנחומא פרשתנו ח. במדב"ר פט"ו, ו.	קרוב לתחילתו (ד"ה ושני פטוקים). אלשיך
(49) שער ד (שער עצמות וכלים) פ"ד.	עה"פ תרומה שם ("שמעתי לומדים"). של"ה
(50) תניא רפל"ז.	סט, א. רא, א. חלק תושב"כ תרומה שכה, ב.
(51) ראה ברכות כו, א-ב.	שכו, ב. לקו"ת נשא כ, סע"ב.
(52) ראה שם סד, א. שו"ע אדה"ז או"ח	(56) ישעי' מ, ה.